

samen[®]

Amsterdamsche Coöperatieve Woningvereniging 'Samenwerking' B.A.

September 2018

Herfst. Fotoserie Patricia Kockelkorn

Inhoud

- 04 **Redactioneel**
- 06 **Bestuurscolumn**
Het belang van het coöperatieve gedachtegoed
- 08 **Brieven van leden**
Uit de zwijgende meerderheid en nogmaals Hildo Krop
- 11 **In memoriam**
Herinneringen aan Jaap Louwes
- 16 **Wingerd**
Parthenocissus tricuspidata 'Veitchii'
- 18 **Estafettecolumn**
Rondje Roelof Hartplein
- 22 **Evert Bartlema**
Interview met de scheidend directeur
- 26 **Statuten – voorrang**
Uitzonderingen woningtoewijzing aan het laagste nummer
- 29 **Open brief**
Het jubileumkunstwerk (inclusief weerwoord bestuur)
- 33 **Openluchtconcert**
Grachtenfestival op de Harmoniehof
- 38 **Uit het kantoor**
Over onderhoud, open haarden en digitale verkiezingen

Redactioneel

Bij de planning van dit nummer van SAMEN dachten we met enige moeite wel weer een volledige editie samen te kunnen stellen, want zo gaat dat altijd tijdens de grote vakantie. Het is goed als je al wat kopij op de plank hebt liggen. Het is anders uitgepakt. Natuurlijk konden we rekenen op onze vaste bijdragen als de bestuurscolumn, de estafettecolumn en de mededelingen uit het kantoor. Maar dat onze directeur Evert Bartlema er het bijtje bij neer zou gooien hadden we niet verwacht. SAMEN hield met hem een exitinterview.

04 Dat er op de valreep - de folders voor de crowdfunding lagen al in de bus - problemen zouden rijzen met betrekking tot de keuze en de plaats van het jubileumkunstwerk, hadden we ook niet verwacht. Hans Hylkema richt zich in een open brief tot bestuur en directie en het bestuur schrijft hem een weerwoord. Beide te lezen in dit nummer van SAMEN. Onze rubriek 'Brieven van leden' is daarnaast weer goed gevuld met nog een drietal bijdragen, waarvan twee over Hildo Krop. En Frits Melles maakt zich spreekbuis van de zwijgende meerderheid.

Het overlijden van onze buurtgenoot Jaap Louwes kwam niet onverwacht, want hij was al heel lang ziek. SAMEN haalt met zijn echtgenote en een aantal oude bekenden herinneringen aan hem op.

Het openluchtconcert op de Harmoniehof, onderdeel van het voorprogramma van het Grachtenfestival, was een groot succes. SAMEN was erbij en doet verslag. Misschien dat een oude traditie, 'Harmonieën in de hof', weer in ere hersteld kan worden. Tien jaar geleden vond het voor het laatst plaats (in het kader van het 100-jarig bestaan van onze coöperatie) en ooit tweemaal eerder een paar jaar daarvoor.

In de serie over de statuten dit keer het onderwerp 'voorrang'. Er zijn dit jaar twee pilots van start gegaan. We zetten op een rij welke uitzonderingen er momenteel zijn op de hoofdregel die

binnen Samenwerking geldt voor het toewijzen van woningen, namelijk dat het lagere lidnummer voor het hogere gaat.

De estafettecolumn zoomt dit keer in op het Roelof Hartplein en vooral op de daar aanwezige bomen. SAMEN fotografeerde een wel heel bijzonder exemplaar.

Bestuurssecretaris Rob Mommers doet in de bestuurscolumn verslag van zijn onderzoek naar het gaandeweg verdwijnen van de in ons oprichtingsjaar 1908 nog zo talrijke coöperatieve woningverenigingen. Harke Keegstra, zijn allereerste voorganger, was zo invloedrijk dat hij in zijn tijd kon voorkomen dat Samenwerking haar status van coöperatie moest opgeven en zich gedragen als een gewone Amsterdamse woningbouwvereniging.

05 Het septembernummer is ook het herfstnummer. Dat is lastig plannen midden in de zomer. Vooral ook als je daar mooie foto's van wilt laten zien. Die heeft onze fotograaf van dienst Patricia Kockelkorn dan ook al vorig jaar geschoten. Als begeleidend verhaal gaat SAMEN in op het onderhoud van onze monumentale wingerds. Een tweetal foto's van bewoonster An Huitzing legt vast dat er soms rigoureus in gesnoeid wordt. Dat heeft wel een reden.

Uiteindelijk hadden we zoveel kopij dat we ruimte tekortkwamen. Daarom is dit nummer van SAMEN acht pagina's dikker dan normaal. Voor deze ene keer dan.

Coöperatie, fossiel of levend?

Rob Mommers

Onze coöperatie bestaat in oktober 110 jaar. Dat zal u niet ontgaan zijn. Hoewel ik, op het moment dat ik dit schrijf, net heb mogen genieten van een prachtig concert op de Harmoniehof, dat als onderdeel van het Grachtenfestival aan Samenwerking gegund was op grond van ons jubileum, valt het overigens niet mee om op andere wijze uitdrukking te geven aan dat heugelijke feit en onze verbondenheid met de stad (zie daarover elders in deze editie de discussie over het kunstwerk).

06

Die 110 jaar is voor mij wel aanleiding voor een vraag: hoe kan het dat wij na al die jaren nog steeds een coöperatie zijn en dat andere woningverenigingen, die in het jaar van onze oprichting talrijk waren, niet meer als vereniging bestaan, maar opgegaan zijn in woningcorporaties? En als vervolgvraag: is het coöperatieve gedachtegoed nog van belang voor onze leden?

Om misverstanden te voorkomen: deze vragen stel ik niet omdat ik geen belang hecht aan het coöperatieve ideaal. Integendeel, ik ben daarin zeer geïnteresseerd, doe er ook studie naar en bezoek in dat verband coöperaties in het hele land, van Kloosterburen (Coöperatie Klooster en Buren) tot Esbeek (gelijknamige coöperatie bij Hilvarenbeek).

Ik hoopte een antwoord op mijn beginvraag te vinden in de doctoraalscriptie die Jan Willem Kluit in 1987 schreef over de geschiedenis van Samenwerking van de oprichting tot 1948. Een eenduidig antwoord heb ik daarin echter niet kunnen vinden. Wel veel andere wetenswaardigheden die misschien iets aan het antwoord kunnen bijdragen. Onze oprichter, Harke Keegstra, liet zich inspireren door het coöperatieve gedachtegoed. Ik kan niet nalaten twee citaten uit de scriptie van Kluit hier te herhalen:

“John Mitchell, de man van de coöperatieve groothandelsvereniging in Engeland: Er zijn vele middelen om den toestand van het mensdom te verbeteren, maar het edelste is wel de coöperatie” en “J.C. van Marken, de bekende Nederlandse fabrikant en filantroop uit Delft: De coöperatie moet den mensch van het grove en zelf-zuchtige individualisme tot het ware socialisme verheffen”.

Gedenksteen Harke Keegstra
Foto: Reinder Tonkens.

07

Dat moge zo zijn, Keegstra had als hoge ambtenaar ook een eigen belang en hij vond daarvoor veel steun bij een aantal invloedrijke collega's in de hoogste ambtelijke kringen en bij de voor woningbouw belangrijkste wethouder: het belang van kwalitatief goede en betaalbare huurwoningen voor de “middenstand”, waartoe deze ambtenaren zeker behoorden. De vermenging van rollen en belangen van het bestuur van Samenwerking en hoge ambtelijke en bestuurlijke vertegenwoordigers van de stad Amsterdam zou tegenwoordig zeker aanleiding zijn geweest voor de roep om een integriteitsonderzoek. Zeker is ook dat het bestuur van Samenwerking, terzijde gestaan door een invloedrijke raad van commissarissen, zich een meester betoonde in het benadrukken van de bijzondere positie van Samenwerking ten opzichte van andere, ‘gewone’ woningwetverenigingen. Tegelijkertijd bedong men heel slim op cruciale momenten als het om de financiering van de bouw ging een gelijke positie als de woningwetverenigingen. Er werd in die jaren ook niet geschroomd om Rijk en gemeente tegen elkaar uit te spelen als dat in het belang van de vereniging werd geacht, bijvoorbeeld bij langlopende discussies over de erfpacht. Geleidelijk werd, mede als reactie hierop, de invloed van de gemeente op alle belangrijke beslissingen van Samenwerking steeds groter.

Ook werd weleens getwijfeld aan de status van coöperatie. Een invloedrijk lid (en ambtenaar bij Bouw- en Woningtoezicht) stelde op enig moment voor dat Samenwerking zich aan moest sluiten bij de Federatie van Amsterdamsche Woningbouwverenigingen en haar lidmaatschap van de Amsterdamsche Coöperatieve Raad (opgericht door onze Keegstra) diende op te geven. De boodschap was duidelijk: Samenwerking moest nou maar eens ophouden met die flauwe coöperatieve kul en eens gewoon gaan doen. Dat wilde zeggen: net zo gaan doen als de andere woning-bouwverenigingen in Amsterdam. De positie van Keegstra was op dat moment echter nog zo onaantastbaar dat daar natuurlijk geen sprake van kon zijn. De ruimte die ik in deze column heb, dwingt mij nu te stoppen, maar ik wil voor de volgende editie van Samen graag nog eenmaal op dit thema doorgaan. In de tussentijd ben ik zeer benieuwd naar uw inbreng in en opvattingen over dit onderwerp.

BRIEVEN VAN LEDEN

08

Uit de ‘zwijgende meerderheid’

Frits Melles

Zo’n twintig jaar geleden ging ik, als nieuwe bewoner, voor het eerst naar een ledenvergadering van Samenwerking. Want dat hoorde erbij, vond ik, als je ergens lid van werd. Maar daarna ben ik daar nog maar een paar keer geweest, want ik schrok toen van de sfeer die daar hing, met scherpe, maar feitelijk onjuiste, verwijten van de vorige penningmeester aan zijn opvolger. “Wegwezen hier!”, dacht ik en sindsdien ben ik vaak met een boog om het bestuur en de ledenvergadering heen gelopen. En dat is een houding die ik ook bij verschillende andere bewoners waarneem. Wat mij betreft overigens wel met enig schuldgevoel, want ik vind nog steeds dat je als lid ook iets aan je vereniging moet bijdragen.

De reden waarom ik na die eerste keer vaak in die ontwijkende houding heb volhard is ook dat er tussen sommige leden van de ledenraad en het bestuur nu al jaren een veenbrand smeult die regelmatig uitslaat tot een echte brand. Met als gevolg dat er weer iemand uit het bestuur en/of de ledenraad voortijdig het bijltje erbij neergooit. Vaak zijn dat juist mensen die destijds in hun ‘motivatie’ voor die functie schreven dat zij wilden helpen de sfeer in die relatie te verbeteren. Maar kennelijk zat het hun vóór het einde van hun termijn al ‘tot hier’. Zoals recentelijk weer bij het voorgenomen (maar daarna niet doorgevoerde) vertrek van de secretaris. En nu blijkt die slechte sfeer ook een rol te hebben gespeeld bij het voortijdige vertrek van de directeur. Wat een blamage! We staan wél te kijk als Samenwerking. (Wordt het geen tijd om een andere naam te gaan kiezen?)

Wat kunnen we in hemelsnaam doen om deze, steeds maar voortgaande, carrousel te stoppen? En dan niet alleen ‘wij’ van de leden die steeds maar weer zo goed zijn om in de ‘ring’ te stappen, maar ook ‘wij’ van de zwijgende meerderheid? Er wordt nu gewerkt aan een nieuw ‘governancemodel’, waardoor de ledenraad minder op de stoel van het bestuur kan gaan zitten. Dat lijkt me zinvol, maar is dat ook voldoende? Kun je met zo’n structuurwijziging werkelijk een mentaliteitswijziging en cultuurverandering doorvoeren? Het lijkt me haast te mooi om waar zijn.

09

Hildo Krop 1

Frits van Rappard

Met interesse heb ik het artikel over Hildo Krop gelezen (juni 2018; red.). Vanaf 1950 woonde ik in de Minervalaan en na vele omzwervingen ben ik sinds 1985 woonachtig bij Samenwerking (Gerard Terborgstraat en vanaf 2008 Hobbemakade). Al in 1947 kwam ik regelmatig op bezoek bij mijn oom en tante die onder andere in de Gerard Terborgstraat woonden. Ook mijn schoolleven heb ik in deze buurten doorgebracht (Spinoza Lyceum, en daarbij nog aanwezig - net als Hildo Krop zelf - bij de onthulling van het beeldhouwwerk van Spinoza aan de Peter van Anrooystraat). Niet verwonderlijk dus dat ik opgegroeid ben met het beeldhouwwerk van Hildo Krop.

Lezers die geïnteresseerd zijn in deze beeldhouwer, beveel ik graag het boekwerkje “Hildo Krop, stadsbeeldhouwer van Amsterdam” aan, uitgegeven door de Stichting Instituut Collectie Krop te Steenwijk (ISBN 978-90-814778-0-2).

Hildo Krop 2

Onze lezer Niek van Lingen wees ons op onderstaande informatie, afkomstig van de website www.geheugenvanplanzuid.nl

De bronzen beelden bij de ingang zijn de 3.60 m hoge Beschermer en Beschermer van de sociale wetgeving. De beeldhouwers Hildo Krop en Frits van Hall (maker van het Van Heutzmonument) kregen in 1940 de opdracht om ieder een beeld te maken voor de toenmalige Rijksverzekeringsbank. Pas 14 jaar later werd alleen het beeld, “De beschermer van de Sociale Zorg en Gerechtigheid” van Krop onthuld. Het beeld van Van Hall is er nooit gekomen.

IO

Beschermer en Beschermer van de sociale wetgeving.
Foto: Patricia Kockelkorn

De oorlog brak uit en het gipsen model van het beeld van Van Hall werd in de kelder van de bank opgeslagen. Door vorst en een hoge waterstand liep het onherstelbare schade op. Van Hall is in de Tweede Wereldoorlog omgekomen en heeft het beeld nooit af kunnen maken. Han Wezelaar kreeg uiteindelijk de opdracht een beeld te maken dat “De beschermster van de Sociale Zorg en Gerechtigheid” voor moest stellen.

HERINNERINGEN AAN JAAP LOUWES

De burgemeester van de Gerard Terborgstraat

Reinder Tonkens

Tijdens de ledenraad van 15 mei 2018 deelde het bestuur mee dat de heer Jacob Reinder Louwes op 11 mei was overleden. In de notulen is dat veranderd in ‘Jaap Louwes’, want zo leeft hij voort bij de mensen die hem gekend hebben. Een paar van hen hebben hun herinneringen met SAMEN gedeeld voor dit portret van een man die liefkozend ook weleens ‘de burgemeester van de Gerard Terborgstraat’ werd genoemd.

II

Jaap Louwes 2009.
In de trein naar Texel.

Jaap was een boerenzoon. De boerderij van zijn ouders lag in het Westerkwartier op de grens van Friesland, Groningen en Drenthe. Anders dan zijn beide broers en zus koos hij niet voor het boerenbedrijf, maar voor het onderwijs. Direct na zijn eindexamen hbs B in 1951 ging hij in militaire dienst. Hij werd officier bij de luchtmacht, als navigator. Daarna volgde de kweekschool. In de eindexamenklas in 1954 leerde hij zijn vrouw Marianne kennen. “Hij was een stuk ouder dan de anderen en heel slim. Hij was in no time door de opleiding heen”, zegt Marianne.

Vier jaar later, in 1958, werd Jaap hoofd van de lagere school in het Drentse Nieuw Schoonebeek, vlak bij Emmen.

In 1963 verhuisden ze met hun gezin naar Amsterdam. Hij was aangenomen als hoofd van de schippersschool, waar de kinderen van de binnenschippers onderwijs kregen. Omdat hij gemeente-ambtenaar was, vorderde de gemeente Amsterdam voor hem een woning bij Samenwerking. Dat was toen gebruikelijk, omdat veel woningen van Samenwerking nog niet in de vrije sector lagen. Het werd de Gerard Terborgstraat 40-1. Huur 106,55 gulden per maand. Daar zou hij de rest van zijn leven blijven wonen met lidnummer 5694. “Hij was enorm trouw aan zijn ouders”, vertelt Marianne. “Om de drie weken gingen we naar ze toe. En ook voor en na iedere vakantie.”

De schippersschool werd in 1972 opgeheven. Jaap werd directeur opleidingen bij het Koninklijk Onderwijs Fonds voor de scheepvaart in Amsterdam, het KOF. “Het echte Kofschip”, grapt Marianne. Het onderwijs was bestemd voor wie in de binnenvaart wilde gaan werken. “Ze hadden opleidingen in Amsterdam, Delfzijl, Maasbracht en Rotterdam. Hij was daarom voortdurend onderweg. Het KOF was ook een soort reder. Ze beheerden vijf opleidingsschepen: drie voor de binnenvaart, eentje voor de kustvaart en eentje voor de kustvisserij.”

In 1989 werd Marianne ernstig ziek. De 58-jarige Jaap maakte gebruik van de VUT-regeling om voor haar te kunnen zorgen. Na zijn pensionering studeerde hij af in de antropologie en sociologie. Hij was inmiddels, in 1985, ook lid van de ledenraad geworden.

Lucas Delfgaauw kent Jaap al uit die tijd: “Destijds was er een groep leden die het wel en wee van Samenwerking op de voet volgde, Jaap hoorde daar ook bij. Altijd heel vriendelijk en bedachtzaam. Zorgvuldigheid in de besluitvorming stond bij hem voorop. Zeker bij de vernieuwing van de statuten halverwege de jaren negentig zorgde hij voor een zorgvuldige afweging in de ledenraad. Ook toen ik zelf niet meer actief was binnen Samenwerking bleef ik op straat contact houden met Jaap. In het begin altijd over Samenwerkingszaken, maar na verloop van tijd steeds vaker over zijn ziekte. Hij leed daar erg

De eerste buurtborrel in 1983

onder en de wandelingen naar de fysiotherapeut werden een steeds grotere opgave. Ik mis Jaap, ik mis onze contacten, ik mis zijn verstandige bedachtzaamheid, maar vooral mis ik een aimabel mens.”

Reinder Tonkens, de auteur van dit verhaal, leerde Jaap kennen toen hij zelf medio jaren negentig lid werd van de ledenraad. “Wij organiseerden samen bijeenkomsten ter voorbereiding van de vergaderingen. De samenzwering noemden wij dat met een vette knipoog. In 2000 drong Jaap er bij mij op aan dat ik mij voor het bestuur verkiesbaar zou stellen. Dat deed ik onder voorwaarde dat Jaap zich dan herkiesbaar zou stellen voor een nieuwe periode van vijf jaar in de ledenraad. Dat deed hij, maar hij zou die termijn niet meer volmaken.”

De Regeling Huisvesting Bejaarden en Gehandicapten (RHBG) bestond vanaf 1983. Jaap werd in 1990 voorzitter van de commissie RHBG. Dat bleef hij ook na zijn tussentijds aftreden als lid van de ledenraad in 2001.

De buurtborrel in 1998.

Jaap had grote belangstelling voor de plattegronden van de woningen en bezocht altijd de kijkdagen. Met de architect Frans Hondius, eveneens lid van de ledenraad, stelde hij verbeterplannen op, wat hem niet altijd in dank werd afgenomen. Co Welgraven, de huidige voorzitter van de commissie Voorrangregeling, was Jaaps buurman tussen 2000 en 2007. “Hij kende iedereen en wist waar iedereen woonde. Jaap had altijd een goed advies. Hij was een belesen man. Het hele huis stond vol boeken. Jaap was vooral een aardige en geïnteresseerde man, die altijd voor je klaarstond.” Dat bevestigt ook buurvrouw Lenny. “Als ergens de verwarming het niet deed of het licht was uitgevallen stond hij altijd klaar om de helpende hand te bieden.”

In 2005 werd hij opgevolgd door medecommissielid Guus Braam. “Van Jaap heb ik de compassie en de geest van de RHBG proberen over te nemen: goed dat er hulp mogelijk is voor hen die door chronische ziekte of handicap getroffen zijn, maar leeftijd an sich is geen reden tot voorrang bij het verkrijgen van een benedenwoning. Vandaar dat naam en inhoud later veranderd werden in Voorrangregeling.”

Buurtborrel

“De Gerard Terborgstraat was een saaie straat”, zegt Marianne. “Hier groette niemand elkaar. Maar toen wij in 1982 vijfentwintig jaar getrouwd waren, hingen er plotseling overal vlaggen uit. Dat hadden ze gedaan op verzoek van onze dochter Annaleen. Jaap ging meteen al die vlaggeraars alsnog uitnodigen, maar niemand kwam opdagen. Later dat jaar hebben we het opnieuw geprobeerd. Om vijf uur. We dachten dat het wel met een uurtje afgelopen zou zijn, maar het hele huis zat stampvol en de laatsten gingen pas om negen uur weg.” Dat moeten we vaker doen, zei een van de burens. Maar niet nog een keer aan huis, dacht Marianne. “Het jaar daarop organiseerden we met een paar burens de eerste buurtborrel op straat, op de langste dag van het jaar. De kantine van het postkantoor leverde de tafels en de stoelen en ze gaven zes flessen wijn en een grote kaas cadeau. De buurtborrel is al die jaren maar één keer niet doorgegaan, omdat het te veel plensde.”

In 2003 werd bij Jaap parkinson vastgesteld. Hij had er al zo’n vermoeden van gehad en was twee jaar daarvoor al tussentijds afgetreden als ledenraadslid. Hij wilde niet dat zijn omgeving zijn aftakeling mee zou maken. Hij trok zich langzaam terug uit het openbare leven. In het begin zag en hoorde je hem nog aankomen op zijn houten klompschoenen als hij zijn ‘jack russeltje’ uitliet en maakte hij nog wel eens een praatje. Dan stopte hij zijn handen diep in zijn zakken om te voorkomen dat je ze kon zien trillen. ‘Ik ben er nog’, zei hij dan. Maar later verstomde ook dat. “Zijn wereld werd de boekenkast”, zegt Marianne. Ik zette zijn bed weleens bij het raam als de buurtborrel bezig was, maar het interesseerde hem niet meer.”

Zijn zoon Peter vertelde op het afscheid dat Jaap de irritante gewoonte had om op alles met ‘waarom?’ te reageren, waarna zich een eindeloze discussie ontspon die alle kanten op meanderde. Maar hij moest toegeven dat het je wel tot nadenken aanzette en je niet zelden tot betere inzichten bracht. Hij besloot zijn herinneringen aan zijn vader met de uitleg waarom hij gezegd had wat hij gezegd had: “Daarom !”

Waarom wij deze herinneringen aan Jaap hebben opgehaald? Daarom.

De wingerd

Els van Eijden

Langs de muren van Samenwerking groeit de wingerd, de *Parthenocissus tricuspidata* 'Veitchii'. Deze beplanting wordt net zo serieus genomen als het onderhoud van de gebouwen; en dat geldt ook voor de plantsoenen en geveltuinen in onze buurt. Sven Hermens en hovenier Evelien Jansen zijn hiervoor verantwoordelijk. Sinds 2017 ligt het groenbeleid van Samenwerking vast in het zogeheten Groenboekje (2017), dat onderdeel vormt van de huurovereenkomst.

16

De wingerd is beeldbepalend en werd al door de architecten beschouwd als een wezenlijk onderdeel van hun ontwerp. Zie bijvoorbeeld de gevels van de Gerard Terborgstraat of de Hobbemakade. Op sommige plekken is deze wingerd even oud als de woningen waaraan hij zich vasthoudt. De wingerds zijn opgenomen in de gemeentelijke lijst beschermwaardige houtopstanden. Het is een populaire klimplant, die dankzij de vertakte uitloperijtjes snel en zonder enige steun zo'n 5 tot 15 meter op kan klimmen, onder andere tegen muren van de huizen. Dankzij de grote bladeren van de wingerd - de naam voert terug op wijngaard - blijven de huizen koel op warme zomerse dagen, houden zij de lucht vochtig en vangen fijnstof op.

Samenwerking plant en onderhoudt de wingerd langs de buitengevels (niet aan de achterzijde) en schakelt daar hoveniersbedrijf Van der Tol voor in. Dit bedrijf komt met een hoogwerker twee keer per jaar snoeien, wieden en mesten. De wingerd wordt weggeknipt van het houtwerk. In de nazomer wordt de wingerd nog eens teruggesnoeid van het houtwerk om snelle groei te verminderen en zo onder controle te houden. De wingerd krijgt voorrang op andere groeiers langs de buitenmuren, zoals de klimop. De klimop woekert namelijk door andere planten heen, zodat er jaarlijks vele kilo's verwijderd moeten worden. De klimop houdt veel insecten vast en hecht zich sterk aan de gevel. Ook na de verwijdering zie je de ontsierende sporen. De bewoners van de begane grond moeten de wingerd aan de straatzijde water geven, vooral na een nieuwe aanplant. Samenwerking bemoeit zich uiteraard niet met de achtertuinen, behalve als er klachten zijn over verwaarlozing of woekerende planten.

17

De bewoners van een begane grondwoning krijgen Samenwerkings Groenboekje (2017); als u hoger woont, kunt u een exemplaar inzien op kantoor. Zie ook de nota Bomen- en tuinenbeleid Samenwerking (2016).

Rondje Roelof Hartplein

Paul Krijnen

Begin 2017 verhuisden mijn partner Petra en ik naar de Joh. M. Coenenstraat, de straat die vernoemd is naar de componist en dirigent die in armoede is gestorven en na wiens dood bij de brand van het Paleis voor Volksvlijt veel werk verloren is gegaan. Ik kende onze buurt voor de verhuizing al goed, maar daarna heb ik hem leren waarderen, vooral de Harmoniehof, het Roelof Hartplein en de binnentuin achter de Roelof Hartstraat.

18

Ik wandel graag over het Roelof Hartplein, langs het Nieuwe Huis met zijn mooie vormen, waarvoor twee haagbeuken in hun metal jackets de wacht houden. Deze functie vervullen al sinds 1927 (maps.amsterdam.nl/bomen) ook twee Ierse taxussen in de tuin van Huize Lydia, dezelfde donkere variëteit als op de Harmoniehof. Ook in deze tuin staat, vlak bij de monumentale iep op de hoek, een meidoorn, die heel mooi bloeit. Voor het gestroomlijnde blok van het Martyrium zijn elzen geplant, voor Wildschut staan drie essen en voor het neorenaissancistische College Hotel een esdoorn met een stam als een pilaarbundel en een oude moerbeï, die door een buurtactie is gered en wordt ondersteund. Over deze boom schreef Jan Lever (Bomengids van Amsterdam-Zuid, 2002) dat hij voor 1900 is geplant door een diamantslijper met de naam Dekker (familie van Multatuli), die zijderupsen kweekte. Ik constateerde dit voorjaar dat het oudje nog wel vrucht zet, maar zijn vruchten voor rijping laat vallen.

Waarom wijkt de bebouwing van het plein hier terug? Nog een hobby van me om dit uit te zoeken, naast bomen kijken. Het gebied waar nu het Roelof Hartplein ligt, maakte in 1890 deel uit van de gemeente Nieuwer-Amstel; de grens van Amsterdam liep

Moerbeï voor College Hotel Roelof Hartplein
Foto: Reinder Tonkens

19

langs de tegenwoordige Nicolaas Maesstraat. Ten zuiden hiervan lagen boerderijen, weilanden, tuinen en sloten, en een doodlopende weg, de Schagerlaan, nu de Ruysdaelstraat. In de tweede helft van de 19de eeuw breidde Amsterdam zich noodgedwongen uit in Nieuwer-Amstel, vooral langs het Vondelpark en de Amstel. De stad probeerde vanaf 1870 het noordelijke deel van Nieuwer-Amstel te annexeren. Deze plattelandsgemeente verzette zich hiertegen en had bovendien de ambitie uit te groeien tot stad. Met dit doel voor ogen legde Nieuwer-Amstel een verbindingsweg aan tussen de buurten bij de Parkweg (de huidige Willemsparkweg) en de Amstel, waar in 1892 een nieuw raadhuis was gebouwd. Aan deze weg, die met enkele bochten naar een brug over de Boerenwetering tegenover de Rustenburgerstraat liep, verrees in 1894 een hbs, nu het College Hotel. Na 25 jaar strijd ging de annexatie in 1896 toch door: de grens werd verlegd tot het latere Noorder Amstelkanaal. In 1899 kwam de rij verspringende huizen langs de Verbindingsweg gereed, tegenwoordig Roelof Hartplein 13–23, en in 1904 werd de Ceintuurbrug geopend en liep lijn 3 over de Roelof Hartstraat en over de Verbindingsweg langs de hbs rechtdoor naar de Ruysdaelstraat, maakte daar een bocht naar links en vervolgens naar rechts richting Concertgebouw. Aan de zuidkant van dit tramspoor kwam een plantsoen te liggen. In de jaren 1920 kreeg het Roelof Hartplein zijn huidige vorm; de Amsterdamse Schoolgebouwen met hun sociale functies verreesen, de sierlijke bocht in het plein werd aangelegd en de tram sneed nu door het plantsoen, dat later vanwege het drukker wordende verkeer werd verkleind tot waar het nu ligt. Het stukje straat voor Roelof Hartplein 13–23 is het restant van de Nieuwer-Amstelse Verbindingsweg.

Paul Krijnen geeft het stokje door aan bewoonster Joan Baggerman.

Foto: Patricia Kockelkorn

Afscheid van Evert Bartlema

Co Welgraven

Als student culturele antropologie fietste Evert Bartlema bijna elke dag langs de woningen van Samenwerking, op weg naar college op de VU aan de De Boelelaan. Af en toe maakte hij een klein ommetje om even de serene rust te proeven op de Harmoniehof. “Het is hier een geweldige plek, deze wijk is een van de mooiste in Amsterdam. De uitstraling, de sfeer, de woningen, het is allemaal even fantastisch.”

22

Sinds oktober 2015 is Bartlema (59) directeur van Samenwerking. Maar hij vertrekt op 1 oktober : hij wordt directeur van !Woon, een instelling die zich met alle facetten van het wonen in Amsterdam bezighoudt, vooral huur en verhuur, maar ook koop en verkoop. “Ik kom iets meer in de reuring van de stad terecht. Het gaat van het aardgasvrij maken van woningen tot het ondersteunen van huurders die last hebben van Airbnb. Het is een hele brede functie.”

Hoewel hij maar drie jaar bij Samenwerking heeft gewerkt, heeft Bartlema het nodige kunnen bereiken, vindt hij: “Ik heb niet het gevoel dat ik hier niks heb kunnen doen”, zegt hij met een understatement. “We hebben een seniorenmakelaar aangesteld die al onze 75-plussers bezoekt om hun woonwensen aan te horen. Ze mag per jaar vijf huishoudens voordragen aan het bestuur die met voorrang naar een benedenhuis kunnen verhuizen. Het is een pilot die heel goed loopt. Datzelfde geldt voor de pilot om grote gezinnen aan een passende woning te helpen, ook vijf per jaar.”

Toen Bartlema drie jaar geleden aantrad, kon hij nog net meewerken aan de opstelling van het beleidsplan van Samenwerking dat in de periode van zijn voorganger Paul Trumpie was geïnitieerd.

“Als ik nu terugkijk, kan ik constateren dat we heel wat dingen een slag verder hebben gebracht. Dat is niet alleen mijn verdienste, maar ook van het bestuur, van de mensen hier op kantoor en de onderhoudsdienst, en van de leden.”

De scheidend directeur is vooral tevreden over enkele maatregelen die zijn genomen op het vlak van verduurzaming, en dan vooral het project met de zonnepanelen. “Samenwerking heeft daarbij vooropgelopen, al zijn de meeste Amsterdamse woningcorporaties nu met een inhaalslag bezig. Op de daken van drie complexen liggen zonnepanelen, bij drie andere zijn de voorbereidingen in een afrondende fase. En in een proefwoning aan de Hobbemakade onderzoeken we wat voor maatregelen er nog meer nodig en mogelijk zijn voor de verduurzaming. We kijken of we voor het aardgasvrij maken van de woningen een warmtepomp kunnen inzetten. Of misschien komt er voor de hele wijk wel een warmtewet, een netwerk van leidingen onder de grond waardoor warm water stroomt. We zijn daarover in gesprek met Alliander.

23

Samenwerking is met haar aaneengesloten woningen natuurlijk een interessante partij voor aanbieders van warmtewetten. Je kunt dan ook aan vloerverwarming gaan denken, dat is eveneens een vorm van verduurzaming.”

Financieel staat Samenwerking er buitengewoon goed voor, vindt Bartlema. “Het heeft natuurlijk erg geholpen dat de verhuurdersheffing voor ons niet meer van toepassing is. De Tweede Kamer heeft anderhalf jaar geleden volledig onverwacht besloten dat die heffing niet meer geldt voor rijksmonumenten, en daar hebben wij er toevallig achthonderd van. Dat was een enorme meevaller, het scheelt ons structureel 750.000 euro in de jaaropbrengst.” Bovendien staat het bezit van Samenwerking voor een slordige half miljard in de boeken, en er zit geen enkele hypotheek op. “Daar kun je een heleboel mee doen”, lacht Bartlema. “Je kunt bij elke bank aankloppen voor een lening als je een grote investering wilt doen.”

Dat is een prettige gedachte, want er komt een hoop op onze vereniging af. De al genoemde verduurzaming gaat veel geld kosten. “We willen vasthouden aan een gematigd huurbeleid, dus we

Evert Bartlema Foto: Nico Boink

kunnen de huren niet al te fors verhogen.” Bovendien moet Samenwerking in gesprek met de gemeente Amsterdam over een nieuwe erfpacht; ook daar zit een prijskaartje aan. Bartlema: “Als de gemeente als basis voor die erfpacht de markthuyprijs gaat hanteren, dan wordt het wel ingewikkeld voor ons. De marktprijs van onze woningen ligt namelijk gemiddeld op tweeduizend euro; veel meer dan de huren die wij rekenen, tussen de 800 en 1200 euro.”

24

Een netelig probleem is het gesloten karakter van Samenwerking; al ruim dertig jaar is er een ledenstop. Die geldt alleen niet voor kinderen van leden. Bartlema vindt dat niet meer van deze tijd: “We zijn ook op de vingers getikt door het College voor de Rechten van de Mens, die heeft geoordeeld dat de zogeheten kindregeling indirect discriminerend is en dat wij daarmee in strijd met de wet handelen. De uitspraak is juridisch niet bindend, maar wel zwaarwegend. We zullen er iets mee moeten doen, dat staat voor mij buiten kijf. Het heeft ook iets archaisch. Ja, je hebt nog de erfopvolging in het koningshuis, maar dat is het dan ook wel zo’n beetje in dit land.”

De directeur heeft wel een idee: “Je kunt de kindregeling voor een deel overeind houden, maar tegelijkertijd per jaar via loting pakweg zo’n honderd mensen van buiten toelaten; zoiets zou je serieus moeten overwegen.”

Het gesloten karakter heeft effect op het imago van Samenwerking. “Het is het beeld van de witte, wat oudere Nederlanders, hoogopgeleid en goed verdienend, die uitstekend voor zichzelf zorgen. Samenwerking heeft hetzelfde sentiment als de grachtengordel

over zich heen gekregen. Maar dat hebben we voor een deel toch ook zelf veroorzaakt.” Bartlema doelt daarbij ook op de soms heftige discussie van een paar jaar geleden over het toewijzen van drie woningen aan statushouders uit het Midden-Oosten; een discussie die ruimschoots de landelijke pers haalde. “Het verzet daartegen vond ik echt schokkend. Alsof je hier volledig los van de wereld leeft, wat een bekrompen idee.”

In de afscheidsbrief van Bartlema aan de ledenraad staat een opvallende passage: ‘Mijn vroegtijdiger vertrek heeft niet in de laatste plaats te maken met de wijze waarop leden en vooral ledenraadsleden zich binnen Samenwerking tot elkaar, tot het bestuur en tot het bureau verhouden.’ Hij legt uit wat hij daarmee bedoelt: “Ik had er soms last van dat van de twintig toezichthouders in de ledenraad er enkele waren die hun rol niet gepast speelden, die het zowel het bestuur als de directeur erg moeilijk maakten. Zij overstelpten mij bijna elke dag met vragen die er in mijn ogen lang niet altijd toe deden maar die me wel veel tijd kostten om te beantwoorden; eigenlijk had ik daarvoor een extra medewerker moeten hebben. Hoe meer informatie ik gaf, hoe meer vragen ik kreeg. Het hield maar niet op, ik werd er moedeloos van. Het was ook niet productief, integendeel, het was meestal eindeloos bakkeleien over dingen die in het verleden in hun ogen niet goed waren gegaan. Als we nou een slechtlopende organisatie waren waar van alles op aan te merken is, tja, dan zou ik misschien nog begrip hebben kunnen opbrengen voor die dagelijkse e-mails. Maar bij alle klanttevredenheidsonderzoeken scoren we heel hoog! Er lopen hier geen dingen uit de hand, we doen het echt niet verkeerd.”

25

Als een soort afscheidsboodschap pleit Bartlema voor een modernere en efficiëntere bestuursstructuur van Samenwerking: “Je zou een veel kleinere ledenraad moeten hebben, in de vorm van een raad van toezicht van 5 à 7 man, zeker niet meer. En je zou maximaal van de digitale wereld gebruik moeten maken: via internet kun je op een gerichte manier op elk gewenst moment de leden raadplegen. Je hoeft het coöperatieve karakter van Samenwerking dus absoluut niet kwijt te raken, het is een hartstikke mooi model. Ik hoop echt van harte dat de vereniging er iets mee doet.”

Voorrang

Reinder Tonkens

Dit is een artikel in de serie waarin uitleg wordt gegeven over onderdelen van de statuten die voor leden van Samenwerking van belang kunnen zijn.

Het lidmaatschapsnummer is bepalend voor je recht op het huren van een woning. Het lagere nummer gaat daarbij voor het hogere. Zo staat het in onze statuten. Oftewel, wie het langst lid is, heeft de oudste rechten. En of je nou alleen of met meer personen een woning wilt bewonen, doet er niet toe. Maar niet in alle gevallen.

26

De oudste afwijking van die regels is de Voorrangsregeling. Leden met een medische indicatie kunnen bij voorrang een (andere) woning bij Samenwerking betrekken. In eerste instantie was dat bedoeld voor bewoners die urgent naar een benedenwoning moesten verhuizen omdat ze geen trappen meer konden lopen. Oorspronkelijk heette het dan ook Regeling Huisvesting Bejaarden en Gehandicapten. Later is die regeling uitgebreid naar niet-bewoners. En nog later is de naam gewijzigd in het meer neutrale Voorrangsregeling, omdat in de praktijk bleek dat ook anderen dan bejaarden en gehandicapten soms urgent moesten verhuizen met een medische indicatie. In alle gevallen werden er wel beperkingen opgelegd met betrekking tot de grootte van de woning in relatie tot de grootte van het huishouden. Hoe de regeling precies werkt, kunt u nalezen op de website van Samenwerking.

Een tweede uitzondering op het 'heilige principe' van het laagste nummer is ontstaan na de verbouwing van de voormalige Beatrixschool aan de J.M. Coenenstraat, boven buurtcentrum De Coenen. Daar werden negen liftontsloten appartementen voor senioren gerealiseerd. De hoofdhuurder aan wie de woning wordt toegewezen moet ten minste 65 jaar oud zijn. Binnen deze groep gegadigden geldt dan weer wel dat het lagere nummer voor het hogere gaat.

Er is geen wachtlijst. Voor elk vrijgekomen seniorenappartement moet men zich apart inschrijven.

Een derde situatie was de eenmalige toewijzing in 2016 van drie woningen aan statushouders. Bij schriftelijke meningspeiling bleek ongeveer driekwart van de leden hiermee in te stemmen. Daarop besloot de ledenraad tot huisvesting bij voorrang van deze drie gezinnen.

Sinds 1 januari van dit jaar lopen er twee pilots, die eveneens afwijken van het principe van het laagste nummer: de regeling 'passend toewijzen grote woningen' en de seniorenmakelaar. Het zijn beide experimenten, die aan het eind van dit jaar geëvalueerd worden. Bij de regeling gaat het om maximaal vijf woningen – als die tenminste vrijkomen – met een gebruiksoppervlak (GBO) van minstens 100 m2 en minstens drie slaapkamers. Die kunnen bij voorrang worden toegewezen aan gezinnen met ten minste twee inwonende kinderen onder de 16 jaar.

27

De seniorenmakelaar kan huurders die ten minste vijfenzeventig jaar oud zijn bij het bestuur voordragen voor een andere woning; ook in dit geval met voorbijgaan aan het principe van het laagste nummer. En ook hier geldt een maximum van vijf woningen. U kunt beide regelingen nalezen op de website van Samenwerking.

Jaarlijks komen er gemiddeld ruim veertig woningen vrij voor 'wederverhuur' zoals dat heet. We noemen het ook wel mutatie-woningen. Daarvan kunnen er straks ten minste veertien bij voorrang aan hogere nummers worden toegewezen als beide pilots worden omgezet in staand beleid, namelijk vier Voorrangsregeling plus vijf regeling passend toewijzen grote woningen plus vijf op voordracht van de seniorenmakelaar. Het principe van het laagste nummer kan dus in ongeveer een derde van de gevallen terzijde worden geschoven, althans als er voldoende gegadigden zijn voor de uitzonderingsregelingen.

Kan dat allemaal maar zo? Ja dat is mogelijk op grond van artikel 12 lid 5 van de statuten. Het bestuur kan met goedvinden van de ledenraad bepaalde complexen woningen of bepaalde gebouwen dan

wel specifieke woningen bestemmen voor bepaalde categorieën of groepen van leden. Gaat het bestuur tot deze maatregel over, dan kunnen de leden slechts recht doen gelden op een woning bestemd voor de categorie of groep waartoe zij behoren, naar de volgorde van inschrijving op de ranglijst van de categorie of groep. Bij gelijktijdige aanmelding voor deze ranglijst wordt de rangorde vastgesteld naar de volgorde van de toetreding als lid. De eis voor het eventueel bijstorten van het aandeel, zoals vermeld in artikel 10 alinea 6, kan voor elke categorie of groep afzonderlijk worden gesteld.

De Voorrangsregeling voldoet formeel niet volledig aan het hierboven beschreven principe van de volgorde van inschrijving op de ranglijst. Bij deze regeling bepaalt immers niet het moment van inschrijving wie als eerste in aanmerking komt voor een woning en ook niet het lidmaatschapsnummer. Er is een urgentievolgorde, die bij elke nieuwe aanmelding wordt herzien. Dat is in lijn met de bedoeling van de regeling, namelijk de medische urgentie om te moeten verhuizen.

28 Of de regeling toewijzing grote woningen en de beleidsuitgangspunten voor de seniorenmakelaar aan artikel 12 lid 5 voldoen, zal de evaluatie moeten uitwijzen. Bij experimenten mogen de regels doorgaans wat soepeler gehanteerd worden dan bij formeel vastgesteld beleid.

OPEN BRIEF

Het Jubileum-kunstwerk

Hans Hylkema - J.M.Coenenstraat 33'

Aan bestuur en directie van Woningcoöperatie De Samenwerking

Geacht bestuur, geachte directeur

29 Graag wil ik reageren op de folder, die ik in de bus vond betreffende het kunstwerk, dat Samenwerking aan de stad cadeau wil doen en waarvan het de bedoeling is dat deze rode staalsculptuur op een massieve betonnen sokkel geplaatst wordt in het midden van het plantsoen waaraan mijn woning grenst. Voor u mij naar aanleiding van het onderstaande verwijten gaat maken dat ik niet aanwezig was bij de presentatie-bijeenkomst in de Nieuwe Coenen: dat klopt, ik was op dat moment in het buitenland. Maar naar ik uit de berichten begrepen heb, was de beslissing betreffende het kunstwerk en de plaatsing daarvan reeds genomen. Het verbaast me zeer dat in de commissie die tot de keuze van dit kunstwerk en de locatie van plaatsing besloten heeft, geen enkele bewoner van het stukje J.M. Coenenstraat dat rechtstreeks op dit beeldhouwwerk moet uitkijken zitting had. Dit is geen kunst waar je voor kunt kiezen of je het wil aanschouwen of niet, maar een permanente confrontatie omdat je er woont.

Ik weet: kunst in en vormgeving van de openbare ruimte is een eeuwigdurende discussie en consensus op dit gebied is een moeilijke zaak, maar m'n tweede verbazing betreft inhoud en vorm van het gekozen kunstwerk. Het betreft hier een volkomen gedateerde sculptuur, van ongetwijfeld technisch knap in elkaar gezette stroken rood gespoten plaatstaal, die echter inhoudelijk nietszeggend is. Ja, ik weet het: smaken verschillen, maar dit werk is ook onder het niveau van deze in Amerika gerenommeerde kunstenaar zelf. Merkwaardig genoeg vindt hij het werk niet iets om trots op te

zijn, want in de gehele presentatie van zijn werk op zijn website komt dit kunstwerk of iets vergelijkbaars in dezelfde stijl niet voor. Het moet gezegd worden: Van de Bovenkamp heeft werk gemaakt dat qua niveau ver uitsteekt boven deze vrijblijvende en naar mijn mening op de gekozen plek detonerende sculptuur. De niet zo gelukkige fotomontage op de voorkant van de folder geeft wel aan hoe dit beeld vloekt met de omgeving. Het lijkt erop dat de kunstenaar dit nog ergens in een loods had staan en het op deze manier nog kwijt kon ook.

Red circles and waves 2017 Art Zuid

inmiddels dat ik niet de enige ben die er zo over denkt. Ik zou het op prijs stellen als deze brief als discussiestuk opgenomen zou kunnen worden in eerstkomende nummers van de Nieuwsbrief of het periodiek "Samen". Ik zal hierover met de redacties contact opnemen.

Wat zou het interessant geweest zijn als er bijvoorbeeld een hedendaags visueel commentaar op de bouwstijl van onze buurt gecreëerd was. Ik ben me ervan bewust, dat ik nu op de stoel ga zitten van de curator van Art Zuid, die hierin kennelijk een adviserende rol heeft gespeeld. Kortom: ik zou allen, die betrokken zijn bij de realisatie van dit kunstproject in de wijk willen adviseren zowel keuze als plek te heroverwegen. Uit gesprekken in de buurt weet ik

Weerwoord open brief

Weerwoord van het bestuur en de bewonersgroep op de ingezonden brief van Hans Hylkema over het voornemen om het kunstwerk "Red circles and waves" van Hans van de Bovenkamp te plaatsen in het plantsoen hoek J.M. Coenenstraat & Reijnier Vinkeleskade ter gelegenheid van het 110-jarig bestaan van Samenwerking.

De reactie van de heer Hylkema betreft twee punten: het proces en de kwaliteit van het beeld.

Het bestuur en de bewonersgroep menen dat het proces zorgvuldig is verlopen. In de Nieuwsbrief Samengevat van januari 2018 is een oproep geplaatst om deel te nemen aan een bewonersgroep. Iedereen die zich aangemeld heeft is uitgenodigd en op 5 maart is de eerste bijeenkomst gehouden. Op 1 mei is in de Nieuwsbrief Samengevat een uitnodiging gestuurd naar alle leden voor een informatieavond in De Coenen op 17 mei. Op 12 mei is een schriftelijke uitnodiging hiervoor in de nabijgelegen woonblokken huis aan huis verspreid. Op de informatieavond van 17 mei was brede steun en enthousiasme voor de keuze van het beeld en de locatie. Vervolgens is de bewonersgroep op de ingeslagen weg verder gegaan en heeft inmiddels zeven bijeenkomsten gehad. Pas op 18 juni kwam de eerste afwijzende brief binnen nadat de flyer voor de inzameling van donaties was verspreid. Het bestuur en de bewonersgroep hebben de bezwaren zorgvuldig afgewogen en besloten de gemaakte keuzes niet te heroverwegen. Wel zijn initiatieven genomen om in gesprek te gaan met bewoners die bezwaren hebben en zij zijn uitgenodigd voor een bezichtiging van het beeld.

Wat betreft de kwaliteit van het beeld onderschrijven het bestuur en de bewonersgroep de opvatting dat kunst in de openbare ruimte

vaak (veel) discussie oproept en dat consensus op dit gebied een moeizame zaak is. Een discussie over de esthetische kwaliteiten en of het beeld al dan niet past bij de omgeving, de architectuur van de Amsterdamse School en de geschiedenis of het karakter van Samenwerking zal niet leiden tot algemene, brede overeenstemming over welke keuze dan ook.

Overigens stond de keuze van tevoren geenszins vast. In eerste instantie stelde het bestuur drie locaties (twee in de Harmoniehof en een op de Hobbemakade) en drie beelden (van Klaas Gubbels, Lon Pennock en Cornelius Rogge) voor aan de bewonersgroep.

Na discussie en zorgvuldige afweging in de bewonersgroep koos deze voor een andere locatie (plantsoen hoek J.M. Coenenstraat en Reijnier Vinkeleskade) en uit een tiental andere kunstwerken op voordracht van de directeur ArtZuid kreeg het beeld van Hans van de Bovenkamp de voorkeur.

In het juninummer van SAMEN heeft Vera Illés, lid van de bewonersgroep, toegelicht waarom het beeld 'Red Circles and Waves' en de gekozen plek een uitgelezen combinatie vormen. De plaats binnen het oeuvre van Van de Bovenkamp van dit beeld dat geïnspireerd is op de bewegingen van water, wordt door de kunstenaar toegelicht in de videofilm 'In his own words' die te bekijken is op Youtube.

32

Inmiddels is reeds een aanzienlijk bedrag aan donaties (circa € 7.500) ontvangen mede dankzij vele leden en bewoners en enkele zakelijke relaties. Het bestuur voelt zich hierdoor gesteund en spreekt hierbij met de bewonersgroep de hoop uit dat in overleg de belangrijkste bezwaren alsnog weggenomen kunnen worden.

GRACHTENCONCERT

Gevarieerde strijkmuziek in het Harmonieplantsoen

Jacques Bettelheim

De organisatie zal op de ochtend van zaterdag 11 augustus rond 9.00 uur bezorgd naar buiten hebben gekeken: het regent op dat moment pijpenstelen in Amsterdam. Maar op het moment suprême, rond het middaguur, zijn de weergoden organisatoren, musici en bezoekers goed gezind: het geplande buitenconcert door het Nescio Ensemble kan zonder problemen plaatsvinden.

33

Namens het bestuur heet Elly Boomsma de aanwezigen van harte welkom en licht de context toe waarbinnen het concert wordt gehouden. In het kader van het 110-jarig bestaan van Samenwerking heeft het bestuur contact opgenomen met de organisatie van het jaarlijks in augustus gehouden Grachtenfestival. Het festival is in de loop der tijd verrijkt met een voorprogramma, in de vorm van diverse buurtconcerten. Een daarvan is in het kader van het jubileum van Samenwerking gepland op de 'mooiste en meest centrale locatie van Samenwerking', aldus Elly Boomsma: het plantsoen van de Harmoniehof.

Het Nescio Ensemble blijkt een perfecte keuze te zijn voor het 'zwoele zomerconcert'. Het gezelschap omschrijft zichzelf als een strijkorkest van twaalf jonge, gepassioneerde klassieke muzikanten, aangevuld met een 'luidspreker': de Vlaamse theatermaakster Corinne Heyrman. Zij introduceert het ensemble, spreekt verbindende teksten en draagt eigen werk voor, zoals het indrukwekkende gedicht 'Europa is een woord', waarin de zwakke kanten van ons

werelddeel niet worden verbloemd, maar waarvan de slotconclusie desalniettemin luidt: 'We zullen haar moeten volgen, waarheen ze ook gaat. Op welk feest ze ook belandt. Welke stommititeiten ze ook doet'.

Het muzikale repertoire van Nescio is veelzijdig: salonmuziek, romantische stukken, melancholische composities en een wiegeliedje wisselen elkaar af. De belangstellenden worden getraakteerd op het zomerse Vistes el Mar van de Catalaanse componist Eduard Toldrà; een compositie die wordt omlijst met gedichten van de (eveneens Catalaanse) dichter Joan Maragall. Er is een melancholisch stuk van Boccherini, waarin het gemis van de nachten van zijn geboorteland doorklinkt van deze van oorsprong Italiaanse, maar naar Spanje geëmigreerde componist. Vervolgens brengt Nescio een primeur ten gehore: het speelt Orph, speciaal voor de gelegenheid gecomponeerd door een van de altviolisten van het gezelschap, Tseroeja van den Bos, met teksten van Corinne Heyrman. Het is een prachtige, wat mysterieuze compositie over Orpheus die naar de onderwereld afdaalt. Het ruim een uur durende buitenconcert wordt afgesloten met Nana van De Falla en een deel van de negende symfonie van Mendelssohn.

34

Al met al een geslaagde jubileumactiviteit, waaraan noch de talrijke wespen, die soms rond de musici circuleren, noch een overvliegende traumahelikopter afbreuk kunnen doen. Wat de redactie van SAMEN betreft wachten we geen tien jaar met een reprise. Waarom zouden we hier geen jaarlijkse traditie van maken? De ruim 150 aanwezigen van dit jaar, van wie sommige met een eigen stoel naar het plantsoen zijn getogen, bewijzen maar weer eens dat veel buurtbewoners in zijn voor kunst en cultuur.

Europa is een woord

Europa is een woord, als alle woorden

Europa is een familiefeest met de gekende stereotiepen als aanwezigen de oom die zijn kapitaal tentoonspreid, de tante die in de zorgen verdrinkt, de neef die doet alsof hij al bier lust, de broers die eigenlijk geen broers zijn, de meisjes hangen verveeld over de bank. De discussies laaien op. De woorden gaan over en weer. Niemand die elkaar begrijpt. Iedereen heeft gelijk. We vieren het, heffen het glas op iedereen gelijk.

Op tafel staat een bokaal met twaalf sterren op sterk water. De mensen oefenen het woord, met hun lippen vormen ze de klanken: europa. Als een triestige feestkreet fluisteren ze het voor zich uit. We praten het best met mensen die we niet verstaan.

Europa is een woord, een woord als alle andere.

Ze is een jong meisje, lief en zachtaardig. Europa wil aandacht. Europa wil niet alleen zijn.

Europa wacht op haar eerste zoen. In haar witte bed denkt ze dromen en toekomstplannen. In haar donkere bed is ze stiekem bang. Europa mijn meisje, je kan het niet weten wat komen zal.

Europa is een veel te druk feest. Waar altijd wel iets kapotgaat. Niet erg, zegt de moeder en ze haalt het vuilblik. Europa is stoffig en luid. Ze zuipt heel de nacht. Het is er warm en zweterig, lekker en koud.

Het meisje zal later een meisje krijgen en die op haar beurt weer een meisje en zo zal Europa altijd een meisje blijven. Een nieuw meisje dat moeders standaarden niet accepteert. Moeders eten niet meer lust. Haar eigen wet hanteert.

Europa is een woord, verzonnen en genoemd. We zullen haar moeten volgen, waarheen ze ook gaat. Op welk feest ze ook belandt. Welke stommititeiten ze ook doet.

35

Foto: Madeleine Heidenrijk

37

Op verzoek van mw. Huitzing plaatsen wij twee foto's van de wingerd in de Cornelis van der Lindenstraat. "In verband met wateroverlast bij de regenpijp is de wingerd in opdracht van hovenier Evelien Jansen verwijderd. Maar er wordt wel weer een nieuwe geplaatst waarbij de regenpijp zal worden ontzien. Dit is ook aan de bewoners gemeld door Evelien", zo heeft Samenwerking ons laten weten.

Uit het kantoor

Evert Bartlema

Een korte Uit het kantoor dit keer; de zomermaanden genereren nu eenmaal wat minder nieuws dan de andere maanden. Maar er is wel leuk nieuws.

38 Dat betreft vooral het feit dat het bureau per 1 september is uitgebreid met een extra medewerker, Robert Deerenberg. Hij wordt, als **projectleider planmatig onderhoud**, verantwoordelijk voor alles wat we op het vlak van planmatig onderhoud te doen hebben. Denk aan het jaarlijks actualiseren van de meerjarenonderhoudsbegroting en het daartoe inspecteren van de complexen, het verstrekken van opdrachten aan aannemers, het toezicht houden op de uitvoering van de werkzaamheden en het bewaken van (en rapporteren over) de financiën. Ook krijgt hij een rol in de communicatie met de bewoners over de uit te voeren projecten. U zult hem dus ongetwijfeld een keer tegenkomen. Tot nu toe werden deze werkzaamheden vooral uitgevoerd door een extern bureau, draaijer+partners. We gaan hen dus (veel) minder inhuren. Ook ons hoofd technische dienst, Sven Hermens, zal met de komst van Robert Deerenberg worden ontlast.

Om onze nieuwe man van een goede werkplek te kunnen voorzien wordt vanaf half september het **kantoor flink verbouwd**. Er was eigenlijk geen plek meer voor een extra medewerker, maar met een slimme herinrichting wordt die plek alsnog gecreëerd. Tegelijk wordt alles dan een beetje opgefrist. We hopen dat de toegankelijkheid voor bezoekers van kantoor er gedurende de verbouwing niet al te veel onder lijdt.

Een kleinere nieuwigheid is dat we hebben besloten om **geen open haarden** meer toe te staan, als huurders daarom zouden verzoeken.

We nemen dit verbod ook op in de huurcontracten die we voortaan afsluiten. Reden is dat steeds duidelijker is komen vast te staan dat de uitstoot van open haarden schadelijk is voor de gezondheid. In een stedelijke omgeving is dat helemaal het geval; de burens kunnen er niet aan ontsnappen.

Ondertussen hebben we de eerste digitaal georganiseerde **verkiezingen** alweer achter de rug. Leden van wie we geen e-mail hadden, hebben gewoon via de post een stembiljet ontvangen, net als andere leden die op papier wilden stemmen. Maar we hopen dat we steeds meer via de e-mail kunnen doen. Dat scheelt veel werk, waaronder het handmatig tellen van de stemmen. Maar het scheelt ook flink in druk- en portokosten. Voor het bestuur waren dit jaar overigens geen verkiezingen nodig. Bestuurslid Edward Loos had zich herkiesbaar gesteld; er waren geen tegenkandidaten. De heer Loos is derhalve voor een periode van vijf jaar benoemd als bestuurslid. Over de uitkomst van de verkiezingen voor de ledenraad bent of wordt u geïnformeerd via Samengevat.

39 Dit was alweer mijn laatste Uit het kantoor. Ik heb de bijdragen met genoeg voor u geschreven. Over mijn vertrek bij Samenwerking kunt u elders in dit nummer nog wat meer lezen.

Amsterdamsche Coöperatieve Woningvereniging "Samenwerking" B.A.
Roelof Hartstraat 42, 1071 VK , Amsterdam, www.samenwerking.org, 020 66 285 84
Redactie: Jacques Bettelheim, Els van Eijden, Leo Pauw, Reinder Tonkens en
Co Welgraven. E-mail: redactiesamen@samensamenwerking.org
Ontwerp: joseph plateau. Fotografie: Patricia Kockelkorn. Drukker: Straatsma PMS